

Strategisk Miljøvurdering

Status for udviklingen i landbruget siden 2005 – herunder status for VMPIII 2008 og 2009

Udarbejdet af
Ruth Grant, DMU, Aarhus Universitet
Finn Vinther og Hanne Damgaard Poulsen, DJF, Aarhus Universitet
11.07.2011

Sammenfatning

Det indberettede areal til enkeltbetalingsordningen, inklusiv brak og udyrkede arealer, er faldet fra ca. 2.788.000 ha i 2005 til ca. 2.723.000 ha i 2009. Fra 2006 og frem til 2009 var den gennemsnitlige nedgang i det dyrkede areal på 11.200 ha pr år.

Med ophør af krav til braklægning er arealet uden kvote (brak, miljøordninger, udyrkede og naturlignende arealer) faldet med ca. 121.000 ha i 2008 og 2009. Det er uvist om der vil ske en yderligere opdyrkning i de kommende år.

Den samlede mængde kvælstof i handelsgødning og husdyrgødning er faldet fra 428.000 tons N i 2005 til 421.000 tons N i 2009. Forbruget i de mellemliggende år har imidlertid varieret meget og forbruget i 2009 er stadig påvirket af de store udsving.

Den samlede mængde fosfor i handelsgødning og husdyrgødning er faldet fra ca. 61.400 tons P i 2005 til 49.200 tons P i 2009. Faldet skyldes dels et fald i husdyrgødningsmængden, dels en stor midlertidig nedgang i handelsgødningsforbruget i 2009, som er steget igen i 2010.

Antallet af malkekvæg har været svagt stigende igennem perioden 2005-2009, hvilket afspejler sig i øget mælkeproduktion i perioden fra 2006 til 2009. Modsat er der sket et fald i antal søer på omkring 5% over 2 år fra 2007 samt et fald på 11% i produktionen af svinekød i samme periode. Det forventes at husdyrgødningsbidraget fra kvæg vil stige lidt fremover, medens der forventes et fortsat fald i svineproduktionens bidrag.

Kvælstofbalancerne er noget lavere (247.000-261.000 tons N) i de to seneste driftsår (2008/09-2009/10) end i de foregående tre driftsår (278.000-300.000 tons N). Denne udvikling kan delvis tillægges store høstudbytter i 2008 og 2009, hvorfor det uvist hvorledes udviklingen vil forløbe fremover.

Fosforbalancerne er noget lavere (10.400-14.700 tons P) i de to seneste driftsår (2008/09-2009/10) end i de foregående tre driftsår (23.800-27.700 tons P). Denne udvikling kan delvis tillægges store høstudbytter i 2008 og 2009 og prisudviklingen på fosfor i handelsgødning. Fosforoverskuddet vil formodentlig stige igen på grund af det stigende handelsgødningsforbrug i 2010.

1. Indledning

Dette notat indgår som en del af en strategisk miljøvurdering i forbindelse med Danmarks udarbejdelse af en nitrathandlingsplan ifl. nitratdirektivet. Notatet udgør endvidere en status for VMP III med hensyn til den generelle udvikling i landbruget for 2008 og 2009.

Notatet viser nøgleparametre for udviklingen i landbruget fra 2005 til 2009. Derudover er data for handelsgødningsforbruget og kvælstofkvoten på landsplan tilgængelig for 2010. Disse data er medtaget, fordi der har været store udsving i perioden 2005-2009, og 2010 dataene vil øge forståelsen for udviklingen i landbruget.

2. Det dyrkede areal

Det dyrkede areal er opgjort med udgangspunkt i landbrugets indberetning til FødevarerErhverv (FERV) i forbindelse med ansøgning om EU-landbrugsstøtte (enkeltbetalingsordningen). Afgrøderne er i videst muligt omfang grupperet efter samme liste, som Danmarks Statistik anvender. Dog er der enkelte undtagelser (bilag 1). Arealet er vist for årene 2005-2009 i tabel 1.

Det fremgår at det indberettede areal, inklusiv brak og udyrkede arealer, er faldet fra ca. 2.788.000 ha i 2005 til ca. 2.723.000 ha i 2009. 2005 var det første år med indberetning til enkeltbetalingsordningen, hvorfor dette år kan have været atypisk. Fra 2006 og frem til 2009 var den gennemsnitlige nedgang i det dyrkede areal på 11.200 ha pr år.

Areal uden kvote

Arealet uden kvote (brak, miljøordninger, udyrkede og naturlignende arealer) udgjorde i 2006 ca. 192.000 ha. Med ophør af krav til braklægning er dette areal faldet til 106.000 ha i 2008, til 71.000 ha i 2009, altså et fald på ca. 121.000 ha. Det er uvist om der vil ske en yderligere opdyrkning i de kommende år.

Indenfor afgrødegrupperne græs og kløvermark i omdriften og varig græs findes desuden også afgrøder uden kvote (tabel 2). Det er sandsynligt at nogle af arealerne 'brak, miljøordninger, udyrkede og naturlignende arealer' er flyttet over i kategorien græs uden kvote. Denne kategori er da også steget med ca. 12.000 ha fra 2005 til 2009, om end arealet har været noget varierende igennem perioden.

Tabel 1. Oversigt over landbrugsarealet (ha), indberettet til enkeltbetalingsordningen, 2005-2009, og opgjort i forbindelse med dette notat.

	2005	2006	2007	2008	2009
Korn i alt	1.508.719	1.494.099	1.447.655	1.502.315	1.488.830
Vårbyg	565.570	520.393	461.599	586.959	448.782
Vårhvede	11.565	9.330	8.010	9.596	9.846
Havre	58.392	60.668	56.158	74.371	55.228
Vinterhvede	663.994	676.887	680.636	627.154	728.757
Vinterbyg	139.341	158.542	169.490	128.759	143.751
Rug	27.298	27.486	30.245	28.893	44.316
Triticale	31.276	31.589	32.212	35.000	44.433
KornAndet	11.282	9.204	9.306	11.584	13.718
Bælgsæd til modenhed	16.300	10.497	5.773	4.429	6.796
Frø til udsæd	96.721	100.749	86.902	78.765	91.038
Industrifrø i alt	111.943	125.638	179.300	172.422	163.722
Vårraps	3.775	2.168	1.103	451	771
Vinterraps	107.871	123.173	177.914	171.355	162.128
Andre olieafgrøder	600	460	339	617	824
Rodfrugter i alt	87.075	80.012	80.651	77.150	77.061
Kartofler	40.061	38.598	41.194	40.647	38.738
Sukkerroer	47.014	41.414	39.457	36.503	38.323
Græs og grøntfoder i omdrift	487.570	484.465	494.746	525.696	559.323
Helsæd	77.045	63.909	60.523	51.949	56.129
Foderroer	5.105	4.220	3.742	4.476	4.888
Majs	135.301	135.957	144.513	158.344	171.719
Lucerne	4.823	4.012	3.842	4.026	5.133
Græs og kløvermark i omdriften	265.295	276.367	282.126	306.902	321.455
Varig græs	230.374	225.774	218.938	214.750	218.988
Gartneriprodukter	19.352	18.810	18.454	21.332	21.430
Juletræer og pyntegrønt	23.056	21.295	20.654	20.750	20.298
Energiskov, øvrig energiafgr.	2.811	3.2977	3.704	3.871	4.403
Ukendt	94	25.006	9	0	0
Brak, miljøordn, udyrket	204.563	192.419	187.499	106.442	71.439
Almindelig braklægning	166.503	158.359	148.686	64.566	0
Miljøordninger	8.918	9.265	15.167	15.295	16.581
Randzoneordning	0	0	0	0	509
Udyrkede arealer, vildtagre	20.384	16.573	14.083	14.946	38.299
Øvrige afgrøder, naturlign	7.892	7.957	9.427	11.584	15.796
Andre afgrøder	563	100	82	49	255
Ialt	2.788.485	2.757.036	2.744.279	2.727.922	2.723.329
Skovrejsning, tidl. landbrug	3.110	2.875	2.113	2.985	2.792
Skovdrift, alm. bæredygtig	7.911	7.179	6.371	6.023	5.991

Tabel 2. Oversigt over areal med græs uden kvote (ha), indberettet til enkeltbetalingsordningen, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Græs i omdrift, uden norm	10.888	0	2.009	8.090	14.663
Varig græs, uden norm	8.598	12.802	16.686	18.504	16.777

Korn, bælg sæd og rodfrugt

Arealet med korn har været nogenlunde konstant igennem perioden 2005-2009. Derimod har der været en betydelig variation i fordelingen mellem vårkorn og vinterkorn (tabel 3). Således udgjorde det laveste vinterkornareal ca. 820.000 ha i 2007, mens det største areal var i 2009 på ca. 962.000 ha, altså en forskel på ca. 142.000 ha.

Tabel 3. Oversigt over kornarealet, fordelt på vårkorn og vinterkorn (ha), indberettet til enkeltbetalingsordningen, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Vårkorn	646.809	599.595	535.072	682.509	527.574
Vinterkorn	861.910	894.505	912.583	819.807	961.257
	1.508.719	1.494.099	1.447.655	1.502.315	1.488.830

Arealet med bælg sæd, rodfrugter (kartofler og fabriksroer) og frø til udsæd har været svagt faldende over årene 2005-2009, mens arealet med vinterraps er steget fra 108.000 ha i 2005 til 164.000 ha i 2009.

Græs og grøntfoder

Arealet med græs og grøntfoder i omdrift er steget med 71.000 ha, fra ca. 488.000 ha i 2005 til 559.000 ha i 2009. Herunder er arealet med helsæd faldet, mens arealet med både majs og græs og kløver i omdriften er steget. Arealet med vedvarende græs er derimod faldet med 11.000 ha, fra 230.000 ha i 2005 til 219.000 ha i 2009.

3. Husdyrhold, gødningsforbrug og kvælstofkvote

3.1 Husdyrholdet

Husdyrholdets bidrag til gødningsforbruget beregnes ud fra årenes respektive husdyrhold multipliceret med de korresponderende normtal for husdyrgødningens indhold af kvælstof og fosfor. Derfor responderer husdyrgødningens samlede indhold både på fodringsbetingede ændringer (protein- og fosforindhold, foderforbrug, brug af foderfosfat og fytase mv.) og ændringer i opstaldningen, herunder tiltag til reduceret ammoniakfordampning, som vil forøge kvælstofindholdet i husdyrgødningen. Det fremgår af tabel 4, at antallet af malkekvæg er svagt stigende, hvilket afspejler sig i øget mælkeproduktion i perioden fra 2006 til 2009. Derved vil kvælstofbidraget fra kvæg være stigende. Modsat er der sket et fald i antal søer på omkring 5% over 2 år fra 2007 samt et fald på 11% i produktionen af svinekød i samme periode (tabel 4). Det større fald i produktionen af

svinekød sammenlignet med faldet i soholdets størrelse skyldes primært den øgede eksport af levende grise, primært smågrise.

Samlet set er der sket et fald i kvælstofindholdet i husdyrgødning på omkring 5% i perioden 2007 til 2009 og det skyldes som nævnt primært ændringerne i husdyrholdets størrelse samt ændringer i fodringsforhold og opstaldningsforhold (ammoniakbesparende ændringer). Tilsvarende er fosforindholdet i husdyrgødningen faldet med omkring 7% i perioden fra 2007 til 2009. Udover de nævnte ændringer i husdyrholdets størrelse har et reduceret forbrug af foderfosfat givet anledning til det observerede fald.

Det skal påpeges, at kvæg og svin er de store bidragydere til den totale husdyrgødningsproduktion, men også fjerkræ- og pelsdyrproduktionen bidrager væsentligt til den samlede husdyrgødningsproduktion, hvor heste, får, geder mv. kun bidrager i mindre omfang.

Der forventes fortsat ændringer i husdyrgødningen fremover, og formentlig vil bidraget fra kvæg stige lidt, medens der forventes et fortsat fald i svineproduktionens bidrag. Fjerkræholdets bidrag forventes at være uændret eller svagt stigende.

3.2 Gødningsforbrug

Kvælstof

Den samlede mængde kvælstof i handelsgødning og husdyrgødning udgjorde i 2009 421.000 tons N, mens forbruget var på 428.000 tons N i 2005 (tabel 4). Forbruget i de mellemliggende år har imidlertid varieret meget og forbruget i 2009 er stadig påvirket af de store udsving:

- Kvælstofmængden i husdyrgødningen lå i 2005 og i 2009 på et ensartet niveau, henholdsvis, på 227.000 og 226.000 tons N. I de mellemliggende år har der imidlertid været nogle udsving fra 219.000 tons N i 2006 til 237.000 tons N i 2007.
- Handelsgødningsforbruget af kvælstof har ligeledes varieret betydeligt imellem årene. Dette må ses som en følge af flere forhold: ændring i kvælstofmængden i husdyrgødning, ændring i kvælstofkvoten på landsplan (se nedenfor) og prisudviklingen. Således blev der i 2008 indkøbt gødning til lager pga. forventede prisstigninger, hvilket igen har medført et mindre indkøb i 2009.

Fosfor

Den samlede mængde fosfor i handelsgødning og husdyrgødning er faldet fra ca. 61.400 tons P i 2005 til 49.200 tons P i 2009 (tabel 4). Faldet skyldes dels et fald i husdyrgødningsmængden, dels en stor midlertidig nedgang i handelsgødningsforbruget i 2009:

- Fosformængden i husdyrgødningen er samlet set faldet med ca. 4.300 tons P fra 2005 til 2009. Faldet er sket i perioden 2007-2009.

- Handelsgødningsforbruget af fosfor blev omtrent halveret i 2009, fra 14.600-13.400 i årene 2005-2008 til 6.700 tons P i 2009. Dette skyldes meget store prisstigninger på fosforgødningen i 2009. I 2010 steg forbruget igen til 10.600 tons P. Dette forbrug ligger stadig på et lavere niveau end forud for 2009.

Tabel 4. Udviklingen i husdyrhold, gødningsforbrug (efter Danmarks Statistik) og kvælstofkvote, 2005-2009/2010. Årstallet henviser til høståret.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Husdyrholdet						
Antal malkekvæg, 1000 stk.	558	550	545	558	563	
Mælkeproduktion, mio. ton	4,45	4,49	4,52	4,59	4,73	
Antal søer, mio.	1,15	1,13	1,15	1,06	1,09	
Svineproduktion ³⁾ , mio. stk. (omregnet via kødproduktionen)	23,5	21,6	23,3	21,9	20,7	
Gødningsforbruget						
Kvælstof	----- 1000 tons N -----					
Handelsgødning	201	187	190	215	195	195
Husdyrgødning	<u>227</u>	<u>219</u>	<u>237</u>	<u>230</u>	<u>226</u>	
Total	428	406	427	445	421	
Fosfor	----- 1000 tons P -----					
Handelsgødning	14,6	13,0	13,4	13,3	6,7	10,5
Husdyrgødning	<u>46,8</u>	<u>44,8</u>	<u>45,9</u>	<u>43,0</u>	<u>42,5</u>	
Total	61,4	57,8	59,3	56,3	49,2	
Kvælstofkvoter						
Normreduktion %	9,4	14,3	14,4	15,0	14,5	15,5
Beregnet kvælstofkvote	----- 1000 tons N -----					
Landsplan (beregnet)	385	386	388	394	401	393
Kvælstofprognosen	-5,0	-25	+7	+7	+7	0
Eftervirkning af efterafgrøder	<u>-1,3</u>	<u>-2,5</u>	<u>-2,5</u>	<u>-2,5</u>	<u>-4,2</u>	<u>-4,2</u>
Efter korrektion for prognosen	379	359	393	399	404	389

3.3 Kvælstofkvoten på landsplan

I henhold til lovgivningen skal kvælstofnormerne reduceres med mindst 10% i forhold til de økonomisk optimale normer, og således at det samlede kvælstofforbrug på landsplan ikke overstiger niveauet for 2003/04 korrigeret for afgrødefordelingen. Kvælstofforbrug er uafhængig af størrelsen af det dyrkede areal, men vil stige hvis afgrødefordelingen går i retning af mere kvælstofkrævende afgrøder, og falde hvis afgrødefordelingen går i retning af mindre kvælstofkrævende afgrøder.

Normreduktionsprocenten var 9,4 % i 2005, mens den steg til 14,3 % i 2006. Dette skyldes en beslutning om at de økonomisk optimale normer fra 2006 skulle indstilles ved det udbytte der ville have været, hvis der ikke var nogen restriktioner i gødningsforbruget. Ændringen i normreduktionsprocenten må derfor betegnes som en regneteknisk ændring. Den har ingen indflydelse på den reducerede norm, som anvendes af landbruget.

Den beregnede kvælstofkvote på landsplan er i tabel 4 opgjort på basis af det dyrkede areal og den reducerede kvælstofnorm opgjort af Plantedirektoratet (korrigeret for den aktuelle jordtypefordeling og forfrugt). I 2008 og igen i 2009 steg det dyrkede areal som følge af ophør af braklægningsordningen. Normreduktionen er altid 2 år bagefter ændringer i det dyrkede areal. Normreduktionsprocenten er derfor uændret i 2008 og 2009 i forhold til den foregående periode. Dette medfører at den beregnede kvælstofkvote på landsplan øges. I 2010 begynder effekten af ompløjning af brakken at vise sig ved en stigning i normreduktionsprocenten fra 14,5 i 2009 til 15,5 % i 2010. Den beregnede kvælstofkvote på landsplan er derfor faldet igen, dog endnu ikke til niveauet før 2008. I 2011 forventes effekten af ompløjning af brak at slå yderligere igennem, således at kvælstofkvoten igen forventes at lande på niveauet før 2008.

Kvælstofprognosen er en årlig korrektion af kvælstofkvoten som landmændene skal indregne i deres gødningsregnskaber. Kvælstofprognosen opgøres hvert forår og baseres på den mængde af mineralsk kvælstof der er i tilbage jorden efter vinteren. Har det været en forholdsvis våd vinter vil

der være meget lidt kvælstof tilbage og landbruget får lov til at bruge mere kvælstof (positiv kvælstofprognose). Har det været en forholdsvis tør vinter vil der til gengæld være mere kvælstof tilbage end normalt, og landbruget har pligt til at bruge mindre kvælstof (negativ kvælstofprognose). Der har i perioden 2005-2010 været store udsving i kvælstofprognosen, fra -25.000 tons N i 2006 til +7.000 tons N i 2007-2009. Som gennemsnit for perioden har prognosen ligget på -1.500 tons N pr år.

Endvidere skal landbruget indregne en eftervirkning af de lovpligtige efterafgrøder. Denne udgør et fradrag i kvælstofkvoten på 2.500 tons N i årene 2006-2008, og et fradrag på 4.200 tons N i 2009-2010 på grund af øget krav til efterafgrøder..

Den resulterende kvælstofkvote på landsplan har således været igennem store midlertidige ændringer i perioden fra 2005 til 2010, og der kan ikke uddrages en egentlig trend eller gennemsnit for denne periode.

4. Det økologiske areal

Antallet af økologiske bedrifter er faldet med godt 200 fra 2005 til 2006 og har derefter ligget rimeligt stabilt (tabel 5). Det økologiske areal, inkl. arealet under omlægning, er derimod steget med ca. 15.500 ha i samme periode. Stigningen fandt især sted mellem 2007 og 2008.

Tabel 5. Udviklingen i det økologiske areal, Plantedirektoratet, 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Antal autoriserede bedrifter	2.892	2.662	2.607	2.682	2.626
Økologisk dyrkede arealer og omlægningsarealer (ha)	147.482	141.019	145.393	160.789	162.995

5. Kvælstofbalancer

Bedriftsbalancerne for kvælstof på landsplan (Vinther & Olsen, 2011) er vist i tabel 6 for perioden 2005-2010. Som beskrevet i afsnit 3 har forbruget af handelsgødning været noget varierende i perioden. Mængden af kvælstof indkøbt med fodermidler er faldet i de to seneste driftsår, fra 188.000-207.000 tons N i driftsårene 2005/06-2007/08 til 176.000-177.000 tons N i driftsårene 2008/09-2009/10. En del af forklaringen kan være en øget udnyttelse af foderet, samt et stigende grovfoderareal og et meget højt høstudbytte i høstårene 2008 og 2009, således at der anvendes en større andel af hjemmeavlet foder.

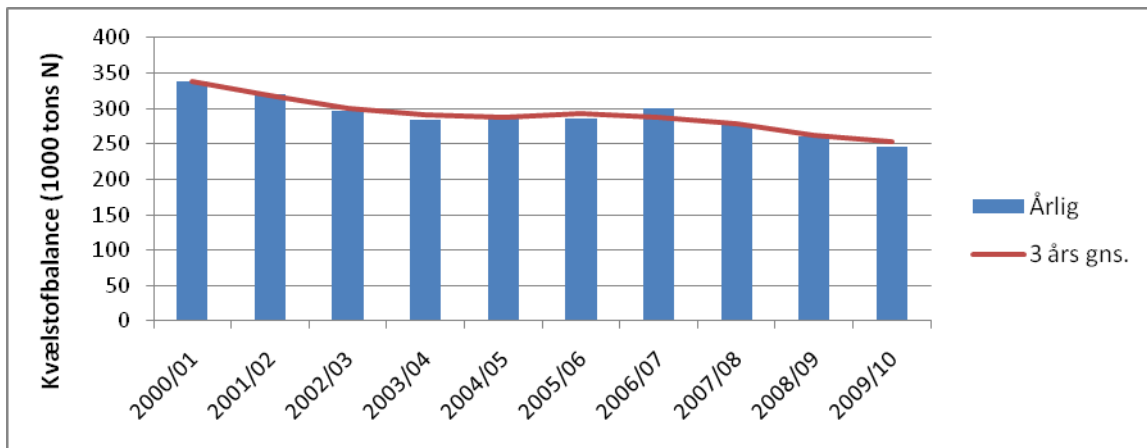
Fraførsel af kvælstof med animalske produkter har været nogenlunde stabilt igennem perioden, hvorimod der har været en væsentlig højere fraførsel med salgsafgrøder i de to seneste driftsår. Fraførslen er således steget fra 59.000-69.000 tons N i driftsårene 2005/06-2007/08 til 87.000-93.000 N i driftsårene 2008/09-2009/10. Den store stigning i fraførsel af kvælstof med salgsafgrøde, skyldes formodentlig igen de meget høje udbytter 2008 og 2009.

Samlet set betyder denne udvikling af kvælstofbalancerne er noget lavere (247.000-261.000 tons N) i de to seneste driftsår end i de foregående tre driftsår (278.000-300.000 tons N). Da denne udvikling delvis må tillægges høstudbytterne i 2008 og 2009 er det uvist hvorledes udviklingen vil forløbe fremover.

I figur 1 er vist kvælstofbalancerne for driftsårene fra 2000/01 til 2009/10, dels som årlige balancer, dels som 3 års glidende gennemsnit.

Tabel 6. Kvælstofbalancer på bedriftsniveau for hele landet, 2005-2010. (1000 tons N)

Gødn. år	Høst År	Driftsår	Handels-gød+atm + Nfiks	Indkøbte fodermidler	Tilført, ialt	Plante Prod.	Animalske Prod.	Fraført ialt	Balance
2004/05	2005	2005/06	272	188	460	59	115	173	286
2005/06	2006	2006/07	258	209	467	50	117	168	300
2006/07	2007	2007/08	261	207	468	69	121	190	278
2007/08	2008	2008/09	290	177	467	93	114	207	261
2008/09	2009	2009/10	272	176	448	87	115	202	247

Figur 1. Kvælstofbalancer (bedriftsbalancer) for driftsårene 2000/01-2009/10 (Vinther & Olsen, 2011).

6. Fosforbalancer

Bedriftsbalancerne for fosfor på landsplan (Vinther & Olsen, 2011) er vist i tabel 7 for perioden 2005-2010. Som beskrevet i afsnit 3 var forbruget af handelsgødning i driftsåret 2009/10, svarende til høståret 2009, omtrent halveret i forhold til tidligere år. Mængden af fosfor indkøbt med fodermidler er ligesom for kvælstof faldet i det to seneste driftsår, fra 39,6-42,2 tons P i driftsårene 2005/06-2007/08 til 34,9-37,5 tons P i driftsårene 2008/09-2009/10. En del af forklaringen kan være en øget udnyttelse af foderet, samt et stigende grovfoderareal, således at der anvendes en større andel af hjemmeavlet foder.

Fraførsel af fosfor med animalske produkter har været nogenlunde stabilt igennem perioden, hvorimod der har været en højere fraførsel med salgsafgrøder i de to seneste driftsår, fra 9.600-13.200 tons P i driftsårene 2005/06-2007/08 til 16.300-16.400 tons P i driftsårene 2008/09-2009/10. Den store stigning i fraførsel af fosfor med salgsafgrøde, skyldes formodentlig igen de høje udbytter i 2008 og 2009.

Samlet set betyder denne udvikling, at fosforbalancerne er noget lavere (10.400-14.700 tons P) i de to seneste driftsår end i de foregående tre driftsår (23.800-27.700 tons P). Da denne udvikling delvis må tillægges høstudbytterne i 2008 og 2009 og prisudviklingen på fosfor i handelsgødning, er det uvist hvorledes udviklingen vil forløbe fremover. Det kan dog tilføjes, at forbruget af fosfor i handelsgødning er steget fra 6.700 tons i 2009 til 10.500 tons i 2010 (Tabel 4), hvilket alt andet lige vil medføre en højere fosforbalance for driftsåret 2010/11.

I figur 1 er vist fosforbalancerne for driftsårene fra 2000/01 til 2009/10, dels som årlige balancer, dels som 3 års glidende gennemsnit.

Table 7. Phosphorus balances at the business level for the whole country, 2005-2010. (1000 tons P)

Gødn. år	Høst År	Driftsår	Handels-gød+atm	Indkøbte foder-midler	Tilført, ialt	Plante Prod.	Animalske Prod.	Fraført ialt	Balance
2004/05	2005	2005/06	20,8	39,6	60,4	11,6	23,4	35,0	25,4
2005/06	2006	2006/07	19,2	42,0	61,2	9,6	23,9	33,5	27,7
2006/07	2007	2007/08	19,6	42,2	61,8	13,2	24,7	38,0	23,8
2007/08	2008	2008/09	19,5	34,9	54,3	16,3	23,3	39,6	14,7
2008/09	2009	2009/10	12,9	37,5	50,3	16,4	23,5	39,9	10,4

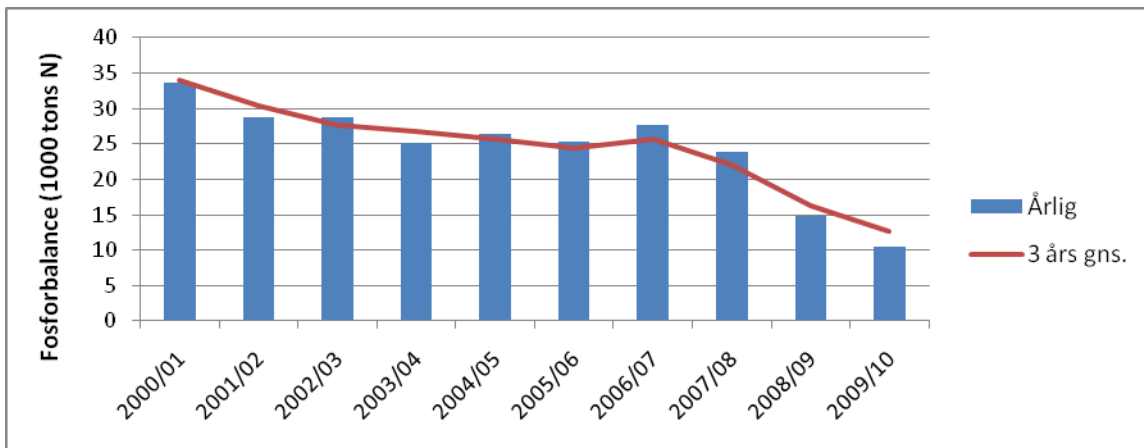

Figure 2. Phosphorus balances (business balances) for the years 2000/01-2009/10 (from Vinther & Olsen, 2011).

Reference

Vinther, F. P. & Olsen, P. (2011) Næringsstofbalancer og næringsstofoverskud i landbruget 1988-2009. Intern rapport nr. 125. Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet. pp. 20.

Bilag 1. Gruppering af FERV koder og afvigelse af grupperingen I Danmarks Statistik I henhold til oversættelsekoder fra DS af april 2011.

Gruppering af FERV koder	FERV koder	Gruppering i Danmarks Statistik, hvis afvigelse fra gruppering i dette notat
Korn		
Vårbyg	1	
Vårhvede	2, 6	
Havre	3	
Vinterhvede	11, 13	
Vinterbyg	10	
Rug	14, 15	
Triticale	16	
KornAndet	4, 5, 7, 17	Kode 7 (Korn og bælgssæd) placeres under Helsæd
Bælgssæd til modenhed	30-36	
Frø til udsæd	101-126, 650-669	Kode 650 (ChrysantemumG) plceres under Grøntsager iøvrigt
Industrifrø		
Vårraps	21	
Vinterraps	22	
Andre olieafgrøder	23-25, 40-42, 180-181, 777	
Rodfrugter		
Kartofler	150-154, 991	
Sukkerroer	160-162	Kode 161 (Cikorierødder) og 162 (andre industriafgrøder) placeres under foderroer
Græs og grøntfoder i omdrift		
Helsæd	210-215, 220-235	
Foderroer	280-283	
Majs	216	
Lucerne	171-172, 262, 273-274, 284-285	
Græs og kløvermark i omdriften	170, 173-174, 260-261, 263-270, 282, 286-288	
Varig græs	250-259, 272-279, 350	
Gartneriprodukter	400-570	kode 500 (Buske og træer) og 503 (En og tp-årige planter) placeres under Andre afgrøder
Juletræer og pyntegrønt	583-584	
Energiskov, særlige kulturer	591-598	kode 591 (Lavskov) placeres under Træer, ikke udtaget, kode 592-597 placeres under andre afgrøder, kode 598 (Sorrel) placeres under Grøntsager i øvrigt

Brak, særlig miljøordn, udyrket, naturlign		
Almindelig braklægning	300-304, 307	
Særlige afgrøder: miljøordninger	311-333	koderne 330-333 placeres under Andre afgrøder
Randzoneordning	340	Placeres under Andre afgrøder
Udyrkede arealer, vildtagre	271, 310	Kode 271 (Vildtagre) placeres under Varig græs
Øvrige afgrøder, naturlign	900-903	Placeres under Andre afgrøder
Andre afgrøder	800, 801, 910	